

Sygn. akt XVII AmC 618/09

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lutego 2010r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Kulesza

Protokolant: Piotr Grzywacz

po rozpoznaniu w dniu 11 lutego 2010r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) z siedzibą w P.

przeciwko T. J. prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą (...) z siedzibą w L.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

I. Uznaje za niedozwolone i zakazuje stosowania przez T. J. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) z siedzibą w L. w obrocie z konsumentami postanowień wzorca umowy o następującej treści:

1. „Organizator może dokonać (...) odwołania imprezy turystycznej z powodu (...) braku odpowiedniej liczby Uczestników.”
2. „Organizator nie odpowiada i nie zwraca wpłaconej ceny imprezy, jeżeli Uczestnik wskutek decyzji organów kontroli granicznej (począwszy od granicy polskiej, krajów tranzytowych i kraju docelowego) nie dotrze do miejsca pobytu.”
3. „Od kwot zwracanych przez Organizatora nie przysługują odsetki oraz rekompensaty z tytułu utraty siły nabywczej pieniądza.”
4. „Uczestnikowi nie przysługuje zniżka ani zwrot kosztów za niewykorzystane przez niego świadczenia. Nie przysługuje mu też zwrot wartości świadczeń, których nie wykorzystał z przyczyn osobistych (przerwanie podróży, skrócenie pobytu, nieszczęśliwy wypadek itp.).”

II. Zasądza od T. J. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) z siedzibą w L. na rzecz (...) z siedzibą w P. kwotę 1440 zł (jeden tysiąc czterysta czterdzieści złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

III. Poleca pobranie Kasie Sądu Okręgowego w Warszawie od pozwanego -T. J. kwotę 2400 zł (dwa tysiące czterysta złotych) tytułem opłat stałych od pozwów, od których uiszczenia powód był zwolniony z mocy prawa.

IV. Zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt pozwanego T. J. .

SSO Hanna Kulesza

Sygn. Akt XVII AmC 618/09

UZASADNIENIE

Powód - (...) z siedzibą w P. pozwami z dnia 11 maja 2009 r., przeciwko T. J. prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą (...) z siedzibą w L., wniósł o uznanie za niedozwolone, stosowane przez w/w biuro podróży, w umowach

z konsumentami, postanowienia wzorca umownego o nazwie „Warunki uczestnictwa w imprezach organizowanych przez (...)” o treści:

1. „Organizator może dokonać (...) odwołania imprezy turystycznej z powodu (...) braku odpowiedniej liczby uczestników” - (pkt 3.1. Warunków uczestnictwa);
2. „Organizator nie odpowiada i nie zwraca wpłaconej ceny imprezy, jeżeli Uczestnik wskutek decyzji organów kontroli granicznej (począwszy od granicy polskiej, krajów tranzytowych i kraju docelowego) nie dotrze do miejsca pobytu” – (pkt 4.2. Warunków uczestnictwa);
3. „Od kwot zwracanych przez Organizatora nie przysługują odsetki oraz rekompensaty z tytułu utraty siły nabywczej pieniądza” – (pkt 6.2. Warunków uczestnictwa);
4. „Uczestnikowi nie przysługuje zniżka ani zwrot kosztów za niewykorzystane przez niego świadczenia. Nie przysługuje mu też zwrot wartości świadczeń, których nie wykorzystał z przyczyn osobistych (przerwanie podróży, skrócenie pobytu, nieszczęśliwy wypadek itp.)” – (pkt 7.3. Warunków uczestnictwa);

Zdaniem powoda wskazane w pozwach, postanowienia stanowią niedozwolone klauzule umowne w rozumieniu art. 385¹ §1 k.c., a stosowany przez pozwanego wzorzec umowy jest rażąco sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz narusza uzasadnione interesy konsumentów.

Odnosnie pierwszego zakwestionowanego postanowienia o treści : „Organizator może dokonać (...) odwołania imprezy turystycznej z powodu (...) braku odpowiedniej liczby uczestników” - (pkt 3.1. Warunków uczestnictwa); powód podniósł , że pozwany przyznając sobie prawo odwołania imprezy z powodu braku odpowiedniej liczby uczestników winien był wskazać w stosowanym wzorcu minimalną liczbę uczestników , która będzie uprawniać go do odwołania imprezy .

Odnosnie drugiego postanowienia o treści : . „Organizator nie odpowiada i nie zwraca wpłaconej ceny imprezy, jeżeli Uczestnik wskutek decyzji organów kontroli granicznej (począwszy od granicy polskiej, krajów tranzytowych i kraju docelowego) nie dotrze do miejsca pobytu” powód wywodził , że cena imprezy turystycznej jest pieniężnym świadczeniem, do spełnienia którego jest zobowiązany konsument. Stanowi ona ekwiwalent dla odpowiadającego jej świadczenia przedsiębiorcy polegającego na wykonaniu wskazanych w umowie usług turystycznych .Zdaniem powoda w przypadku gdy z określonych przyczyn konsument nie skorzysta z jednej z usług lub z części z nich, powinien otrzymać zwrot wniesionych świadczeń. Nadto powód wskazał, że klauzula ta w bezprawny sposób ogranicza możliwość dochodzenia przez konsumenta zwrotu uiszczonej zapłaty za świadczenie niespełnione w całości lub w części, co spełnia przesłanki klauzuli niedozwolonej wskazanej w art. 385³ pkt 12 k.c.

Odnosnie trzeciego postanowienia o treści : „Od kwot zwracanych przez Organizatora nie przysługują odsetki oraz rekompensaty z tytułu utraty siły nabywczej pieniądza” – (pkt 6.2. Warunków uczestnictwa); powód podniósł , iż brak jest uzasadnienia w świetle obowiązującego prawa do przyznania organizatorowi uprawnienia do zwrotu należnych konsumentowi kwot bez odsetek – taki zapis prowadzi bowiem do nierówno rzędnego i nierzetelnego traktowania konsumenta jako partnera umowy a ponadto godzi w jego uzasadniony interes ekonomiczny.

Odnosnie czwartego postanowienia o treści : „Uczestnikowi nie przysługuje zniżka ani zwrot kosztów za niewykorzystane przez niego świadczenia. Nie przysługuje mu też zwrot wartości świadczeń, których nie wykorzystał z przyczyn osobistych (przerwanie podróży, skrócenie pobytu, nieszczęśliwy wypadek itp.)” – (pkt 7.3. Warunków uczestnictwa); powód uzasadniał , iż podobnie jak przy drugiej zakwestionowanej klauzuli spełnia ona przesłanki wskazane w art. 385³pkt 12 kc, gdyż w bezprawny sposób ogranicza możliwość dochodzenia przez konsumenta zwrotu uiszczonej zapłaty za świadczenie niespełnione w całości lub w części, jeżeli konsument zrezygnuje z wykonania umowy

Powód podniósł ponadto, że wszystkie zakwestionowane przez niego postanowienia wzorca umownego były już uznawane przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za klauzule niedozwolone i zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych. Powód podnosił również, iż w świetle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2008 r. (III CZP 80/08) okoliczność ta, nie stanowi przeszkody do wystąpienia z niniejszym powództwem.

W odpowiedziach na pozew, pełnomocnik pozwanego - T. J. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) z siedzibą w L., nie uznając powództwa wniósł o odrzucenie pozwów.

Zdaniem pełnomocnika pozwanego w przedmiotowych sprawach mamy do czynienia z powagą rzeczy osądzonej ponieważ zakwestionowane klauzule odpowiadają treściowo (są tożsame) z klauzulami uznanymi przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za klauzule niedozwolone i wpisanymi do rejestru klauzul niedozwolonych, o którym mowa w art. 479⁴⁵ par 2 k.p.c. Pełnomocnik powołując się na treść art. 479⁴³ kpc oraz uchwałę SN z dnia 19.12.2003r. III CZP 95/03 stwierdził, iż ponieważ prawomocny wyrok ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umownego do rejestru nie jest możliwe ponowne wytoczenie powództwa w tym przedmiocie także przez osobę nie biorącą udziału w sprawie, w której wydano wyrok, a zatem pozew należy odrzucić.

Ponadto, pełnomocnik pozwanego podniósł, iż powód nie udowodnił, iż pozwany rzeczywiście stosuje w umowach z klientami wzorzec załączony do pozwu. Zgodnie z art. 12 ustawy o usługach turystycznych organizator turystyki lub pośrednik turystyczny obowiązany jest udostępnić w formie pisemnej informacje wskazane w ustawie. Również ogólne warunki umów powinny być podane klientowi w formie pisemnej przed zawarciem umowy. Dodatkowo, zdaniem strony pozwanej, wydruk ze strony internetowej nie może stanowić dowodu rzeczywistego stosowania przedmiotowej klauzuli w umowach z konsumentami.

Pozwany zakwestionował również aby powód występując z pozwami o uznanie stosowanych przez pozwanego klauzul umownych za niedozwolone czynił to w interesie konsumentów a raczej z chęci zysku w postaci zasądzonych ewentualnie przez sąd na jego rzecz kosztów postępowania. Zdaniem pozwanego świadczy o tym fakt, iż żaden z konsumentów nie wystąpił przeciwko niemu z powództwem o ustalenie treści łączącego ich stosunku, do czego był uprawniony mając na uwadze, iż zgodnie z treścią art. 385¹ kc klauzula kształtująca prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszająca jego interesy, a ponadto niezgodniona indywidualnie nie wiąże go.

W złożonych pismach procesowych z dnia 20 lipca 2009r. powód, podtrzymał w całości wszystkie żądania pozwów. Odnośnie wniosku pozwanego o odrzucenie powództwa, powód wskazał, iż jest on bezzasadny z uwagi na treść uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2008 r. (III CZP 80/08). Zdaniem powoda w sprawie nie zachodzą przesłanki do odrzucenia pozwu. Powód podniósł ponadto, iż pozwany w złożonych odpowiedziach na pozew przyznał, iż w zawieranych umowach z konsumentami stosował zakwestionowane klauzule umowne.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany – T. J. prowadzi we własnym imieniu działalność gospodarczą w zakresie biura podróży. W ramach prowadzonej przez siebie działalności pod nazwą (...) z siedzibą w L., pozwany posługuje się wzorcem umownym o nazwie „Warunki uczestnictwa w imprezach organizowanych przez (...)”, którego treść zamieszczona jest na stronie internetowej pozwanego, prowadzonej pod adresem (...) i który zawiera następujące postanowienia:

1. „Organizator może dokonać (...) odwołania imprezy turystycznej z powodu (...) braku odpowiedniej liczby uczestników” - (pkt 3.1. Warunków uczestnictwa);

2. „Organizator nie odpowiada i nie zwraca wpłaconej ceny imprezy, jeżeli Uczestnik wskutek decyzji organów kontroli granicznej (począwszy od granicy polskiej, krajów tranzytowych i kraju docelowego) nie dotrze do miejsca pobytu” – (pkt 4.2. Warunków uczestnictwa);

3. „Od kwot zwracanych przez Organizatora nie przysługują odsetki oraz rekompensaty z tytułu utraty siły nabywczej pieniądza” – (pkt 6.2. Warunków uczestnictwa);

4. „Uczestnikowi nie przysługuje zniżka ani zwrot kosztów za niewykorzystane przez niego świadczenia. Nie przysługuje mu też zwrot wartości świadczeń, których nie wykorzystał z przyczyn osobistych (przerwanie podróży, skrócenie pobytu, nieszczęśliwy wypadek itp.)” – (pkt 7.3. Warunków uczestnictwa);

W ocenie Sądu na podstawie załączonych przez powoda do pozwu dowodów w postaci : wydruku ze strony internetowej pozwanego (k.9), odpisu druku Zgłoszenie – umowa na imprezę turystyczną (k.10) oraz odpisu Warunków uczestnictwa w imprezach organizowanych przez (...) (k.11) należy stwierdzić , iż pozwany w prowadzonej działalności gospodarczej wykorzystywał wzorzec umowy zawierający przytoczone w pozwach postanowienia umowne. Pomimo podnoszonych zarzutów , co do niewykazania przez powoda , że pozwany rzeczywiście stosuje w umowach z klientami wzorzec załączony do pozwu, pozwany jednoznacznie nie zaprzeczył temu faktowi. Nie zarzucił też niezgodności przytoczonych w pozwach klauzul z treścią stosowanego wzorca umownego. Pozwany ponadto nie domagał się oddalenia powództwa, z powodu jego bezzasadności na skutek niestosowania zarzucanych klauzul umownych , wnosił natomiast o odrzucenie pozwu z uwagi na fakt , iż tożsame klauzule po uznaniu ich przez Sąd za niedozwolone zostały już zamieszczone w rejestrze klauzul niedozwolonych i w związku z tym wniesione ponownie powództwa dotyczące tych klauzul były niedopuszczalne.

Sąd ustalił, iż w Rejestrze klauzul niedozwolonych prowadzonym przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów odpowiednio pod numerami: (...), (...), (...) oraz (...) znajdują się postanowienia, których treść jest tożsama lub zbliżona do treści postanowień objętych pozwami i będących jednocześnie przedmiotem niniejszego postępowania. Wobec powyższego okoliczność tę należało uznać za udowodnioną w świetle art. 228 k.p.c.

Na rozprawie w dniu 11 lutego 2010 r. , na podstawie art. 219kpc Sąd zarządził połączenie spraw o sygn. XVII AmC 618/09, XVII AmC 619/09 , XVII AmC 620/09 , XVII AmC 621/09 (obejmujących pozwy wniesione przez powoda) do Łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

W ocenie Sądu w przedmiotowej sprawie brak jest podstaw do odrzucenia pozwu na podstawie art. 199kpc..

Fakt, że podobne postanowienia wzorca zostały już uznane przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone, a także wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych prowadzonego przez Prezesa UOKiK, nie stwarza w tej sytuacji powagi rzeczy osądzonej. Sąd bada bowiem określone postanowienia wzorca, biorąc pod uwagę również inne postanowienia w nim zawarte, mogące mieć znaczenie dla stwierdzenia jego ewentualnej abuzywności. W związku z powyższym powaga rzeczy osądzonej nie może dotyczyć podobnych lub nawet tożsamyh postanowień zawartych w innym wzorcu , stosowanym przez innego przedsiębiorcę.

Stanowisko to jest zgodne z tym jakie zajął Sąd Najwyższy, w przywołanej przez powoda, Uchwale z dnia 7 października 2008 r. (sygn. akt III CZP 80/08). Zgodnie z tą uchwałą „Rozszerzona prawomocność wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone (art. 475⁴³ w związku z art. 365 k.p.c.), nie wyłącza możliwości wytoczenia powództwa przez tego samego lub innego powoda – w tym także przez organizację społeczną działającą na rzecz konsumentów – przeciwko innemu przedsiębiorcy, niebiorącemu udziału w postępowaniu, w którym zapadł wyrok, stosującemu takie same lub podobne postanowienia wzorca, jak wpisane do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ §2 k.p.c.”. Jak wskazał Sąd Najwyższy w dalszej części uzasadnienia, „abstrakcyjna

kontrola wzorca nie może prowadzić do generalnego wyłączenia danej klauzuli z obrotu, rzeczą sądu bowiem jest rozstrzygnięcie w konkretnej sprawie, dotyczącej określonego postanowienia konkretnego wzorca. Wydany w takiej sprawie wyrok dotyczy zatem postanowienia określonego wzorca, a nie postanowienia w ogóle. Przepis art. 385² k.c. nakazuje ponadto uwzględniać przy ocenie zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami, okoliczności zawarcia umowy oraz umowy pozostającej w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny. Podstawa faktyczna rozstrzygnięcia zatem nie musi być tożsama nawet w wypadku oceny tego samego postanowienia tego samego wzorca umownego, stosowanego przez innego przedsiębiorcę”.

Z tych względów, Sąd nie podzielił stanowiska pełnomocnika pozwanego, uznając, iż zasadne było poddanie treści zakwestionowanych przez powoda postanowień wzorca umownego ocenie prawnej, a w szczególności pod kątem rozstrzygnięcia czy mają one charakter niedozwolonych postanowień umownych w rozumieniu art. 385¹ §1 k.c.

W postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone przedmiotem oceny Sądu jest to, czy zawarte we wzorcach, kwestionowane postanowienia kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz czy skutkiem tego dochodzi do rażącego naruszenia interesów konsumentów. Nie dotyczy to jednak postanowień regulujących główne świadczenia stron, takich jak cena lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Decydujące znaczenie dla abuzywności tych postanowień ma fakt, czy zostały uzgodnione w sposób indywidualny.

Istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek do drugiego człowieka. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są m.in. działania wykorzystujące choćby niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Chodzi więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania.

Klauzula generalna wyrażona w art. 385¹ §1 k.c. uzupełniona została listą niedozwolonych postanowień umownych zamieszczoną w art. 385³ k.c. Obejmuje ona najczęściej spotykane w praktyce klauzule uznane za sprzeczne z dobrymi obyczajami zarazem rażąco naruszające interesy konsumenta. Ich wspólną cechą jest nierównomierne rozłożenie praw, obowiązków lub ryzyka między stronami prowadzące do zachwiania równowagi kontraktowej. Są to takie klauzule, które jedną ze stron (konsumenta) z góry, w oderwaniu od konkretnych okoliczności, stawiają w gorszym położeniu. Wyliczenie to ma charakter niepełny, przykładowy i pomocniczy. Funkcja jego polega na tym, iż zastosowanie we wzorcu umowy postanowień odpowiadających wskazanym w katalogu znacząco ułatwić ma wykazanie, że spełniają one przesłanki niedozwolonych postanowień umownych objętych klauzulą generalną art. 385¹ §1 k.c. W razie wątpliwości ciężar dowodu, że dane postanowienia nie spełniają przesłanek klauzuli generalnej spoczywa na przedsiębiorcy – art. 385¹ §4 k.c. Aby uchylić domniemanie, że klauzula umowna zgodna z którąś z przykładowych klauzul wymienionych w art. 385³ k.c. jest niedozwolonym postanowieniem umownym należy wykazać, że została ona uzgodniona indywidualnie lub, że nie kształtuje praw i obowiązków konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając ich interesy mimo swego „niedozwolonego” brzmienia tzn. nie spełnia przesłanek z art. 385¹ §1 k.c. Dopiero po wykazaniu tej drugiej okoliczności może dojść do uchylenia domniemania abuzywności.

Zgodnie z uznanym w doktrynie poglądem klauzule abuzywne sklasyfikowano według następujących rodzajów postanowień:

- postanowienia przyznające przedsiębiorcy uprawnienie do jednostronnego kształtowania praw i obowiązków stron
- postanowienia ograniczające prawa konsumenta lub zwiększające jego obowiązki bez zachowania symetrii w stosunku do praw (obowiązków) przedsiębiorcy

- postanowienia ograniczające odpowiedzialność przedsiębiorcy
- postanowienia wyłączające lub ograniczające znaczenie rzeczywistej woli konsumenta.

Oceniając, w świetle powyższego oraz całokształtu materiału dowodowego załączonego do akt, poszczególne kwestionowane w pozwach zapisy stwierdzić należy, iż wyczerpują one przesłanki klauzuli niedozwolonej .

Odnosnie pierwszego postanowienia umownego o treści: „Organizator może dokonać (...) odwołania imprezy turystycznej z powodu (...) braku odpowiedniej liczby uczestników” wskazać należy, iż zgodnie z art. 14. ust. 6 ustawy o usługach turystycznych jeżeli organizator odwołuje imprezę turystyczną z przyczyn niezależnych od klienta, klient ma prawo, według swojego wyboru:

- 1) uczestniczyć w imprezie zastępczej o tym samym lub wyższym standardzie, chyba że zgodzi się na imprezę o niższym standardzie za zwrotem różnicy w cenie;
- 2) żądać natychmiastowego zwrotu wszystkich wniesionych świadczeń.

Zgodnie z art. 14 ust. 7 ustawy o usługach turystycznych, w w/w wypadkach, określonych w ust. 6, klient może dochodzić odszkodowania za niewykonanie umowy, chyba że odwołanie imprezy turystycznej nastąpiło z powodu:

- 1) zgłoszenia się mniejszej liczby uczestników niż liczba minimalna określona w umowie, a organizator powiadomił o tym klienta na piśmie w uzgodnionym terminie;
- 2) siły wyższej.

Zgodnie zatem z w/w przepisami, organizator może dokonać odwołania imprezy turystycznej i jednocześnie wyłączyć swoją odpowiedzialność z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy w przypadku odwołania imprezy jedynie w przypadkach:

1. odwołania imprezy w wyniku siły wyższej.
2. gdy umowa zawarta przez organizatora z konsumentem określa:
 - a) minimalną liczbę uczestników imprezy,
 - b) termin w którym organizator jest zobowiązany powiadomić uczestnika o niezgłoszeniu się odpowiedniej liczby uczestników,
 i organizator, w tym ustalonym w umowie terminie, na piśmie poinformuje konsumenta o braku wymaganej liczby uczestników,

Jedynie w w/w wypadkach organizator turystyki jest zwolniony od odpowiedzialności odszkodowawczej względem klienta za odwołanie imprezy.

Zakwestionowane postanowienie umożliwia natomiast pozwanemu odwołanie imprezy i tym samym wyłącza jego odpowiedzialność w sytuacji odwołania imprezy z powodu braku odpowiedniej liczby uczestników. Jednakże podkreślić należy, iż ani zakwestionowane postanowienie, ani żaden inny zapis stosowanego przez pozwanego wzorca umownego o nazwie „Warunki uczestnictwa w imprezach organizowanych przez (...)” nie określa minimalnej liczby uczestników imprezy. Wskazać zatem należy, iż przy takiej treści postanowienia i braku wskazania minimalnej ilości uczestników, pozwany w zasadzie w dowolny sposób może decydować, czy impreza się odbędzie, czy też nie. W tej sytuacji, wyłącznie pozwany, w sposób nieograniczony, może dokonywać wykładni umowy w zakresie minimalnej liczby uczestników przy której może dojść do skutku planowana impreza .W ocenie Sądu, zakwestionowane postanowienie stanowi zatem niedozwolone postanowienie umowne o którym mowa w art. 385¹ §1 k.c., bowiem jest niejasne a także sprzeczne z przepisami ustawy o usługach turystycznych albowiem zawęża określony w art. 14 ust. 7

zakres odpowiedzialności kontraktowej organizatora ponadto wprowadza konsumenta w błąd co do przysługujących mu uprawnień. W tej sytuacji powyższe uregulowanie niewątpliwie ocenić należy jako sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszające interesy konsumentów. Ponadto, w ocenie Sądu, zakwestionowane postanowienie wypełnia znamiona postanowienia, o którym mowa w art. 385³ pkt 2 k.c., albowiem wyłącza lub istotnie

ogranicza odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania, a także postanowienia, o którym mowa w art. 385³ pkt 9 k.c., bowiem przyznaje pozwanej uprawnienia do dokonywania wiążącej interpretacji umowy.

Odnosnie drugiego postanowienia umownego o treści: „Organizator nie odpowiada i nie zwraca wpłaconej ceny imprezy, jeżeli Uczestnik wskutek decyzji organów kontroli granicznej (począwszy od granicy polskiej, krajów tranzytowych i kraju docelowego) nie dotrze do miejsca pobytu”, wskazać należy, iż powód zasadnie podnosi, iż zakwestionowane postanowienie umowne w sposób bezprawny ogranicza możliwość dochodzenia przez konsumenta zwrotu uiszczonej zapłaty za świadczenia niespełnione w całości lub w części, w sytuacji ich przerwania. W tym miejscu zwrócić uwagę należy na fakt, iż cena imprezy turystycznej jest sumą opłat za poszczególne świadczenia realizowane na rzecz klienta. Kwestionowany zapis prowadzi do obciążenia konsumenta całością umówionego świadczenia, nawet w sytuacji gdy pozwany nie zrealizuje na jego rzecz tegoż świadczenia lub też gdy oszczędza on, z powodu niewykonania świadczenia, wpłaconą przez konsumenta kwotę lub też gdy odzyska jakąś część z kosztów jakie planował ponieść na realizację świadczenia w całości. Przedsiębiorca może oczywiście zatrzymać z wpłaconej przez konsumenta ceny imprezy kwotę odpowiadającą poniesionym przez niego kosztom, które poniósł w związku z realizacją imprezy natomiast odmowa zwrotu uiszczonej kwoty w całości narusza w sposób rażący interes ekonomiczny konsumenta jak również jest wyrazem nadużywania przez przedsiębiorcę jego przewagi kontraktowej nad konsumentem.

Słusznie zatem wskazuje powód, iż w przypadku gdy z określonych przyczyn konsument nie skorzysta z jednej z usług lub części z nich, powinien on otrzymać zwrot wniesionych świadczeń. A zatem w sytuacji gdy postanowienie umowne w bezprawny sposób ogranicza możliwość dochodzenia przez konsumenta zwrotu uiszczonej przez niego zapłaty za świadczenie przerwane tj. nie spełnione w części, bezwzględnie należy uznać, iż postanowienie to jest niedozwolonym postanowieniem umownym, o którym mowa w art. 385³ pkt 12 k.c.

Odnosnie trzeciego postanowienia umownego o treści: „, Od kwot zwracanych przez Organizatora nie przysługują odsetki oraz rekompensaty z tytułu utraty siły nabywczej pieniądza „, wskazać należy, iż prawo domagania się odsetek od osoby, która spóźnia się ze spełnieniem roszczenia jest uprawnieniem wynikającym z art. 481 k.c. Pełni ono dwojakiego rodzaju funkcję: po pierwsze stanowi istotny czynnik mobilizujący niesolidnego i zalegającego z zapłatą kontrahenta, który spóźnia się ze spełnieniem istniejącego roszczenia, a po drugie stanowi swoiste wynagrodzenie dla wierzyciela za korzystanie z należących do niego pieniędzy. W świetle powyższego wskazać należy, iż wyłączenie przez pozwanego możliwości dochodzenia przez konsumenta wypłaty odsetek za opóźnienie za świadczenie należnego świadczenia lub jego części, prowadzi do istotnego ograniczenia odpowiedzialności względem konsumenta – co stanowi naruszenie treści art. 385³ pkt 2 k.c. To z kolei może prowadzić do sytuacji, w której po stronie pozwanego nie będzie istnieć żadna motywacja (nawet finansowa) do zwrotu należnej konsumentowi kwoty, nie mówiąc już o kwestii ewentualnego ekwiwalentu za korzystanie przez pozwanego z pieniędzy należnych konsumentowi.

Na uwagę zdaniem Sądu zasługuje również fakt, iż przedmiotowe postanowienie wzorca umownego skonstruowane jest w ten sposób, iż dotyczy ono „jakichkolwiek kwot zwracanych”, a więc również sytuacji kiedy klient odstępuje od umowy wobec niez zaakceptowania zmiany istotnych warunków umowy przez pozwanego lub też sytuacji odwołania przez niego imprezy turystycznej. Konsument narażony jest wówczas nie tylko na uciążliwość poszukiwania innej oferty, ale przede wszystkim na ryzyko długotrwałego odzyskiwania uiszczonej kwoty. Tymczasem przyznanie sobie przez pozwanego uprawnienia do zwrotu kwot bez odsetek oraz rekompensaty z tytułu utraty wartości nabywczej pieniądza nie jest niczym uzasadnione i stanowi przejaw nierzetelnego traktowania konsumenta jako strony umowy, godzący w jego interes ekonomiczny.

Odnosnie ostatniego postanowienia umownego o treści: „Uczestnikowi nie przysługuje zniżka ani zwrot kosztów za niewykorzystane przez niego świadczenia. Nie przysługuje mu też zwrot wartości świadczeń, których nie wykorzystał z przyczyn osobistych (przerwanie podróży, skrócenie pobytu, nieszczęśliwy wypadek itp.)”, wskazać należy, iż także w tym przypadku uznać należy, iż zapis ten jest niedozwolonym postanowieniem umownym, o którym mowa w art. 385³ pkt 12 k.c. Podobnie jak przy drugiej zakwestionowanej klauzuli, również w tym przypadku pozwany w bezprawny sposób ogranicza możliwość dochodzenia przez konsumenta zwrotu uiszczonej przez niego zapłaty za świadczenie niespełnione w całości lub przerwane tj. nie spełnione w części. Tymczasem w przypadku gdy z określonych przyczyn konsument nie skorzysta z jednej z usług lub nawet jej części, bezwzględnie powinien on otrzymać zwrot całości lub choćby części wniesionego świadczenia. Stwierdzić również należy, iż postanowienie to stanowi nadużycie przewagi kontraktowej pozwanego (profesjonalisty) względem konsumenta. Takie ukształtowanie stosunku prawnego w stosowanym przez pozwanego wzorcu umowy, nie znajduje uzasadnienia w obowiązującym porządku prawnym i w sposób rażąco narusza interesy konsumentów oraz kształtuje ich prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd, uznając, iż zakwestionowane postanowienia wzorca umowy stosowanego przez pozwanego spełniają przesłanki klauzul niedozwolonych w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., zakazał ich wykorzystywania w obrocie (art. 473⁴³ k.p.c.).

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. stosownie do wyniku sporu.

Zgodnie z treścią przepisu art. 96 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398) strona wnosząca o uznanie postanowień umowy za niedozwolone jest zwolniona od kosztów sądowych. Wobec powyższego, o obciążeniu pozwanego stałą opłatą sądową od pozwu orzeczono na podstawie art. 26 ust 1 pkt 6 w zw. z art. 113 ust. 1 oraz art. 96 ust. 1 pkt 3 i art. 94 ustawy z dnia 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

O publikacji prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt pozwanego zarządzono na zasadzie art. 479⁴⁴ k.p.c.

SSO Hanna Kulesza